

و وصینا الانسان بوالديه احساناً، حملته امه کرهأ و وضعته کرهأ و حمله و فصاله ثلاثون شهراً حتى اذا بلغ اشده و بلغ اربعین سنة قال رب اوزعنی ان اشکر نعمتک الّتی انعمت علی و علی والدی و ان اعمل صالحاً ترضیه و أصلح لی فی ذریّتی انّی تبت الیک و انّی من المسلمین. (احقاف، 15)

آیهی فوق، رابطه‌ی سه نسل با یکدیگر را بیان می‌کند. خداوند انسان را به احسان والدین سفارش می‌کند و برای توجه دادن به فرزند، رنج مادر در سال‌های حمل، زایمان و شیر دادن (سی‌ماه) را یادآور می‌شود تا این‌که نسل دوم به سن 40 سالگی یعنی به سن کمال می‌رسد و از خداوند توفیق شکر نعمت‌های الهی نسبت به خود و والدینش را می‌خواهد و برای فرزندانش - نسل سوم - دعا می‌کند که صالح باشند و مورد رضای خالق قرار گیرند. تربیت جامع قرآنی، در این آیه مشهود است. طبق آیهی مبارکه، مسلمان باید خود، ریشه خود و نسل بعد از خود را به خداوند وصل کند و از او برای اصلاح همگان کمک بطلبد. این جامعه‌ی مطلوب قرآنی است که در آن پیوستگی نسل‌ها با محوریت عبودیت و خداجویی حفظ می‌شود و هرکس با رشته‌ی محبت و وفا، به دو نسل قبل و بعد خود وابسته می‌شود.

حضرت امام سجاد (ع) در دعایی که به یکی از دوستان خود تعلیم داد، فرمود: (ربّ لاتذرنی فرداً و انت خیرالوارثین، و اجعل لی من لدنک ولیاً یرثنی فی حیاتی و یرثنی بعد موتی واجعله لی خلیفاً سوياً و لاتجعل للشیطان فیہ نصیباً، اللهم انی استغفرک و اتوب الیک، انک انت الغفور الرحیم)-(مجلسی، 1364: ج 8، ص 544)، پروردگارا، مرا تنها مگذار و تو بهترین وارثانی. برای من از جانب خود فرزندی قرار ده که در زندگی وارث من باشد و بعد از مرگم، برایم طلب آمرزش کند و او را از نظر خلقت، سالم و هماهنگ گردان و برای شیطان، در او بهره‌ای قرار مده. خدایا! از تو طلب آمرزش می‌کنم و به درگاہت توبه می‌نمایم که تو آمرزنده و رحیمی.

در این دعا نیز، مؤمن برای خود و وارثانش از خداوند مغفرت، خلقت نیکو، دوری از شیطان و زیبایی ظاهر و باطن طلب می‌کند. ضروری است که اهل خانه به این پیوستگی عاطفی و الهی توجه داشته باشند و خود را در خدمت اعضا بدانند، نه طلبکار از آنان و چنان‌که اشاره شد، خدمت به دیگران، دعا در حق آنان و رعایت اخلاقیات را وظیفه‌ی خود و حق آنان دانسته، نه لطف و مرحمت نسبت به آنها. حاکمیت این فرهنگ قرآنی، به‌طور مسلّم در تحکیم و تحسین روابط خانواده مؤثر خواهد بود.